

Історія тероризму

В історії зафіксовано багато випадків, що не відносяться безпосередньо до тероризму в сучасному розумінні, але схожих за деякими ознаками.

Ще в I ст. н.е. на території сучасного Ізраїлю діяла організація так званих сікаріїв, що вела боротьбу проти римлян за автономію провінції Фессалонік. Сікарії вбивали римлян та представників єврейської знаті, що співпрацювали з Римом. Сікарії були саме терористичною організацією, і здійснювали саме терористичні акти, поєднуючи груповий та індивідуальний терор для досягнення своєї політичної мети.

В XI-XIII ст. мусульманська шіїтська секта ісмаїлітів, більш відома під назвою «асасинів», практикувала фізичне знищення представників влади в Сирії. Ассасини проіснували до 1256 р., коли осередок секти – фортеця Аламут – був знищений під натиском монголів.

Не можна не пригадати знамениту «порохову змову» Гая Фокса (1605). Капітан англійської армії Гай Фокс очолив невдалу спробу групи англійських католиків підірвати будівлю парламенту з метою знищення прихильного до протестантів короля Якова I, що здійснив ряд репресій відносно католиків.

У 1820-х в Італії виникають змовницькі організації, що переслідували мету створення національної держави. У Неаполі в 1820р. виникла «Коммора». Мета організації – підкуп і залякування тюремників. Одночасно, на півдні країни виникає братство карбонаріїв, що розкинуло свою мережу по всій Італії. Спочатку цілями братства був захист селян від свавілля поміщиків-землевласників. Карбонарії спершу попереджали, а потім вбивали найбільш жорстоких гнобителів. Згодом організація карбонаріїв набуває політичного характеру і ставить завдання боротьби з австрійським пануванням і продажними монархічними режимами. Ці організації використовували терористичні методи, залякуючи тюремників, поміщиків, офіцерів поліції і державних чиновників. Варто відзначити, що тероризм був лише однією з тактик, які використовували змовницькі організації. Вони вели пропаганду, готували і здійснювали втечі з в'язниць, збройні виступи.

Після Італії тероризм набув поширення у Франції, Австрії, Німеччині. На короля Франції Луї-Філіпа було скоєно сім замахів. В одному з них (1835) було вбито 18 і поранено 22 людини. Середина 19 століття була відзначена низкою вдалих і невдалих замахів – на імператора Фрідріха Вільгельма IV, на Франца-Йосипа Австрійського. У 1858 італієць Феліче Орсіні скоїв замах на Наполеона III. Був убитий герцог Пармський (1854), здійснені замах на Фердинанда III Неаполітанського і іспанську королеву Ізабеллу (1856).

У 1868 був убитий сербський князь Михайло Обренович III. По два замаху пережили прусський король Вільгельм I і канцлер Отто Бісмарк. Розширюється палітра політичних рухів, що вдаються до тактики тероризму. Тепер це не тільки націоналісти, але і республіканці, анархісти. Формується ідеологія тероризму. У другій половині XIX століття тероризм приходить в Російську імперію.

З 1880-1890-х Європа і США переживають розквіт анархо-тероризму. У 1894 був убитий президент Французької республіки Саді Карно. Близько трьох десятків замахів на життя президентів США відбулось за всю історію існування посади. При чому замаху були і на чинних президентів, і на колишніх, і на тих, які ще не склали присягу. Чотири чинних президента було вбито: Авраам Лінкольн (16-й президент) – 14 квітня 1865, Джеймс Гарфілд (20-й) – 19 вересня 1881, Вільям Мак-Кінлі (25-й) – 14 вересня 1901 та Джон Кеннеді (35-й) – 22 листопада 1963. Два президенти були поранені внаслідок замаху: Теодор Рузвельт (26-й) – 14 жовтня 1912 та Рональд Рейган (40-й) – 30 березня 1981. Починаючи з Річарда Ніксона кожен президент зазнавав замахів на своє життя.

Більшість замахів скоєні з політичних причин. Але оскільки після смерті президента його повноваження отримує Віце-президент, який обирається з тієї ж партії що й президент, то це мало змінює політичну ситуацію.

Найбільш резонансним випадком тероризму у XX ст. можна назвати вбивство ерц-герцога Фердинанда сербським студентом Гавріїлом Принципом. Ця подія спровокувала Першу світову війну.

На тлі пікових подій відбувалися і менш гучні акти – вибухи бомб в театрах і ресторанах, вбивства великих і середніх чиновників і т. д. Анархістський тероризм пішов на спад лише з 1910-1920-х.

Підсумки XIX ст. полягали в тому, що тероризм перетворився на значний фактор політичного життя. Двадцяте століття характеризується різким сплеском і якісним перетворенням тероризму. До цієї тактики вдаються все нові й нові політичні сили. Тероризм пішов ушир, охопив Латинську Америку та Азію. Склалися міжнародні зв'язки терористів. Крім того, тероризм перетворився на фактор міждержавного протистояння. Терористичні організації стали отримувати підтримку від країн, виступаючих як супротивник держави – об'єкта атак тероризму.